

ACC. N:R. 7013: 1-9.

Landskap: Småland Upptecknat av: Blenda Andersson
Härad: Allbo Adress: Skörda, Vislanda
Socken: Vislanda Berättat av: Blenda Andersson
Uppteckningsår: 1940 Född år 1880 i Vislanda.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Rivegille.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R *M* 7013:1.

Landskap: Småland Upptecknat av: Blenda Andersson
Härad: Allbo Adress: Skörda, Vislanda
Socken: Vislanda Berättat av: Blenda Andersson.
Uppteckningsår: 1940 Född år 1880 i Vislanda

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Rivegille.

När vi hade plockat undan så många "rivpärer" som en tunna, bestående mor en kväll då dessa skulle rivas. Rivpärorna skulle då sättas i blöt ett par dagar, ifall en del jord hade torkat vid dem utanpå skalen. Far bar då ned några träkar till brunnen och lade stakar under karen, för de ej skulle sjunga ned i jorden. Sedan fingo vi pärplockare bära ned rivpärerne till brunnen och lägga dem i karen och slå vatten över dem.

Innan potaterna revos, skulle de tvättas. Vi plockade då en del av potaterna i en balja med vatten, och stötte sedan potaterna med en därtill avsedd "pärstöt" av trä eller med en ren björkkvast, för att jorden skulle lossna. Varefter potaterna sköljdes i tre eller fyra vatten tills de blevo riktigt rena från jord och sand, då de uppskummades i rena kolfat eller baljor. Och så fortsattes att tvätta och skölja potaterna tills alla voro rena.

När sedan arbetet på åkern var slut för dagen, och vi efter

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

A 7013: 2

Landskap: Småland Upptecknat av: Blenda Andersson
Härad: Allbo Adress: Skörda, Vislanda
Socken: Vislanda Berättat av: Blenda Andersson
Uppteckningsår: 1940. Född år 1880 i Vislanda

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

mörkrets inbrott hade bruti ned potatisen i källaren och undan-
stökad arbetet i ladugården med mjölkningen etc. samt ätit
kvällsmat, fingo vi börja "riva pärer". Far och drängen buro
då in revpärrerna och satte i köket. Mor bar fram rivjärnen
och faten som vi skulle riva i. I hemmet fanns tre gamla av-
långa träfat, som voro tillverkade för detta ändamål, och
kallades "revfat". Drängen tog det största av dessa, ty han
var likast till att riva. Han rev nämligen en halv tunna po-
tater själv och hjälpte oss sedan med de andra. Jag fick en
liten bunke att riva i, ty jag var sämst till att riva. Sedan
rev vi för hand den ena potatisen efter den andra tills vi
fingo våra revfat fulla, då vi tömde "pärrrevet" i en ren trä-
balja. Sedan var det till att fortsätta att riva igen av alla
krafter. Ibland hände det att rivjärnet slant i revfatet, som
vi hade i knäet, eller att potatisen slant i näven då vi rev
den mot revjärnet, och då rev vi oss i fingrarna så skinnet
gick av. Men det var till att låtsa som ingenting hade hänt och
bara fortsätta att riva.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

No. 7013:3

Landskap: Småland Upptecknat av: Blenda Andersson
Härad: Allbo Adress: Skörda, Vislanda
Socken: Vislanda Berättat av: Blenda Andersson
Uppteckningsår: 1940 Född år 1880 i Vislanda.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

I köket gick mor och bakade våfflor och kokte kaffe och eldade i spisen så det ljuste upp hela köket. Då man kunde spara på fotogenen, så gjorde man. Mor hjälpte oss också att tömma vårt pärrev. Och när hon hade tömt åt drängen några gånger, så sa hon till honom: "Jag har aldrig sett någon riva så fort som du gör. Jag hinner inte att vända mig förrän du har fatet fullt med pärrev. När våra barn voro små, ville far vi skulle ställa till "rivegille", när vi reve pärer. Och då bad vi tjänstefolket i Stora Skördad och Hästhagen att gå hit och hjälpa oss riva. Men det blev ingen reda med rivanet, för de bara kastade pärrev på varandra och regerade på alla sätt. Men ett år bad vi "Pelle Jonas" gå med hit å riva. Och han hade en ovanlig talförmåga till att prata om gamla änter, paschaser å sägner å tocket där, och det tyckte de var så roligt att höra, så glömde å tosa å regera. På den tiden var det inte så vanligt med kaffe. Utom då, gav jag dem bara våfflor till mellanmål medan de revo. Och när de sen hade rivit ifrån sig, fingo de var sin "hannamat" som utgjordes av en fjärdedels kaka bröd, lite smör en ostbit och ett stycke pannkaka. Och

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

No. 7013: 4.

Landskap: Småland Upptecknat av: Blenda Andersson
 Härad: Allbo Adress: Skörda, Vislanda
 Socken: Vislanda Berättat av: Blenda Andersson
 Uppteckningsår: 1940 Född år 1880 i Vislanda

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

så hade jag bryggt maltöl som de fingo dricka till maten. Det var på den tiden då det var ett allmänt bruk med "hannamat" vid dylika tillfälle. När de sen hade ätit, ställdes här till lekstuga och så lekte de pant- och sittlekar ett par timmar, innan de gingo hem. Dansa orkade de inte, då de hade arbetat hela dagen och sen suttit och rivit pärer. När de gingo på rivegille voro di vardagsklädda och hade träskor på fötterna. Och var och en hade ett rivjärn med sig, som de lånat av sitt husbondefolk."

"Jag minns, jag var på rivgille en gång", sa drängen, "men det är över tio år sedan, så jag var inte så gammal då. Jag tjänade då i E. och Eva i R. hade skickat ut, att hon skulle ha rivegille en kväll. Henna mor va död då, så hon fick stå för hushållet, fast hon intē var mer än arton år. Men dä va ett liv på dä rivegillet. Vi hade gått dit en tjugo stycken hera, så jag som inte va så gammal fick ingen sittplats, utan jag kröp ned i vedlådan å satt, då jag rev. Henna far kom då ut i köket ett sla, å när han såg att jag satt i vedlådan å rev, trodde han att jag inte hade något fat å riva i, utan sa till

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

No. 7013

Landskap: Småland Upptecknat av: Blenda Andersson
 Härad: Allbo Adress: Skörda, Vislanda
 Socken: Vislanda Berättat av: Blenda Andersson
 Uppteckningsår: 1940 Född år 1880 i Vislanda

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

me: "Sitta du rätt å riva i vealådan. Hå dant ska dä revet bli?"

Eva gick i köket och kokte rågkaffe till oss, och när hon gick in i stuerummet, passade en del av herarna på å sprungo ut i mjölkammaren och tömde sitt pärrev i kärnan, i degtråget, i mjölkistan och i hörnan på golvet överallt. Och sedan slängde de pärrev på varandra, och i taket, och på väggarna och på spisen. Och innan de gingo hem, voro de uppe på taket och lade en läm över pipan. Så när Eva dagen efter eldade upp i spisen på morgonen gick röken ej ut igenom pipan. Det blev då en fasli uppståndelse i hela R., innan de hade upptäckt spektaklet och tagit bort lämmen."

När vi hade rivit revpärrerna och diskat rivjärnen och revfaten, fingo vi dricka kaffe och äta så många våfflor vi orkade. Klockan var då närmare elva på kvällen och då var det gott att få krypa i säng.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

7013:6.

Landskap: Småland Upptecknat av: Blenda Andersson
 Härad: Allbo Adress: Skörda, Vislanda
 Socken: Vislanda Berättat av: Blenda Andersson
 Uppteckningsår: 1940 Född år 1880 i Vislanda

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sila stärkelse.

Dagen efter silade mor pärrevet. Detta kallades "sila stärkelse". Stärkelsen silades tvenne gånger. Första gång silades den genom ett såll, som var något finare än ett grynsåll, och så skulle den silas i tre vatten. Mor stod vid brunnen medan hon silade och hade tre kopparkittlar i rad fyllda till till mer än hälften med vatten. Så tog hon en skopa pärrev (skopan rymde en liter) och öste i sållet, som hon höll över den förste kitteln, som var störst av de tre, Sedan höll hon ned sållet i vattnet, men ej så djupt att vattnet gick över kanten på sållet, och så rörde hon omkring några barv med handen i sållet, för stärkelsen skulle sköljas ifrån pärrevet. Sedan lyfte hon upp sållet ur vattnet och sållade pärrevet några slag, för vattnet skulle rinna av. Därefter satte hon ned sållet i vattnet i kitteln n:r 2 och rörde omkring med handen i sållet på samma sätt som förut. Och när hon sen sållat revet ett par slag, så vattnet runnit av, satte hon ned sållet i den

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M 7013:7

Landskap: Småland Upptecknat av: Blenda Andersson
 Härad: Allbo Adress: Skörda, Vislanda
 Socken: Vislanda Berättat av: Blenda Andersson
 Uppteckningsår: 1940 Född år 1880 i Vislanda

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

trädje kitteln och gjorde på samma sätt som förut. När hon nu lyfte upp sållet ur detta vattnet, kramade hon vattnet ur pärrevet, varefter hon lade pärrevet i en spann e.d. Pärrevet skulle sedan givas korna. - Därpå tog hon nytt pärrev i skopan och öste i sållet, som hon nu åter höll över den första kitteln, och så sköljde hon pärrevet i salla tre vattnen på samma sätt som ovan nämnts. Och så fortsatte hon tills allt pärrevet var silat. Medan hon silade pärrevet, måste hon emellanåt ösa bort en del av vattnet som var i kittlarna, eljest blevo de fulla.

Så snart hon silat allt pärrevet, lät hon stärkelsen sjunka i kittlarna. Därefter höllde hon av en del av vattnet, som nu kallades "päavann" (pärvatten) ¹⁾. Sedan tömdes stärkelsen ur alla tre kittlarna i ett kärl.

Därpå började hon sila stärkelsen för andra gången och sköljde den i tre vatten liksom förut. Men nu silades stärkelsen genom ett "siktesåll."

1) Pärvattnet fingo mjölkorna till dricka.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

No 7013:8

Landskap: Småland Upptecknat av: Blenda Andersson
Härad: Allbo Adress: Skörda, Vislanda
Socken: Vislanda Berättat av: Blenda Andersson
Uppteckningsår: 1940 Född år 1880 i Vislanda

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

När mor hade silat stärkelsen andra gång, skulle den vispas upp och vattendragas. Det åtgick vanligen en tid av tre dagar. Men då fick stärkelsen ej tömmas ihop, som var i de tre kittlarna, utan skulle vispas upp i det kärl, där den var silad. I den tredje kitteln var endast "gråstärkelse." Då stärkelsen vispades upp tillgick det så. Rent vatten hölls över stärkelsen som var sjunken till botten i kitteln. Därpå vispade man stärkelsen med en "stärkelsevisp" (en lång grov visp avsedd därtill) eller med handen, tills all stärkelsen var uppvispad. Därefter fick vattnet stå över stärkelsen tills den sjunkit till botten. Och så snart stärkelsen var sjunken, hölls vattnet av. Men första gång stärkelsen var uppvispad fick vattnet ej hållas av förrän efter ett halft dygn. "Hålles det av tidigare följer stärkelsen med", sa mor, "enär den ännu ej börjat bli fast."

Nytt vatten skulle hållas över stärkelsen och vispas upp tills stärkelsevattnet ej blev rött. Den stärkelse, som mor använde till stärka sina vita klutar med, vispade hon upp

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

7013:9

Landskap: Småland
 Härad: Allbo
 Socken: Vislanda
 Uppteckningsår: 1940

Upptecknat av: Blenda Andersson
 Adress: Skörda, Vislanda
 Berättat av: Blenda Andersson
 Född år 1880 i Vislanda

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

mera än matstärkelsen, eljest blevo klutarna "rödaktiga."

Sedan stärkelsen var nog uppvispad, fick stärkelsen stå i kittlarna och torka. De sattes då ut i luften, helst i solen vid en vägg e.d. När stärkelsen i kittlarna började spricka, var den lagom torr att tagas upp. Först skrapades då av den mörka stärkelsen som stannat ovanpå. Denna kallades "gråstärkelse". Sedan skar mor upp stärkelsen i störa bitar, och var det då sand inunder på bitarna, så skrapades sanden bort. Sedan lade mor stärkelsebitarna på ett rent utbrett lakan på ett bord e.d. där de fingo ligga till så de blevo så torra att de föllo sönder av sig själva. Då var stärkelsen lagom torr. Därefter passerades den genom ett grynsåll, och sedan förvarades mor stärkelsen i en stor kimma med lock. Mor använde stärkelse inte endast till avredningar av soppor och kremer, utan hon kokte även gröt och välling därav samt bakade pannkakor s.k. stärkelsepannkaka. Ibland blandade mor stärkelse i mjölet då hon bakade bröd.

Blenda Andersson, nov. 1940.

Skriv endast på denna sida!